

## Și dacă Tom l-ar fi inventat pe Jerry

by Amiel Grumberg

No. 15-16, 2003

scena

### Și dacă Tom l-ar fi inventat pe Jerry

Amiel Grumberg

Gabriela Vanga: *Keep it unreal*, Galeria Yvon Lambert, Project Room, Paris, 10 iunie – 19 iulie

Pentru prima sa expoziție personală în Franța, în Project Room de la Galeria Yvon Lambert, tânăra artistă Gabriela Vanga ne invită la un salt abisal în lumea imaginarului, individual și colectiv. Artista prezintă, într-adevăr, prima parte imersată din *Keep it unreal*, un proiect-aisberg consacrat explorării profunde a creativității secrete a fiecăruia dintre noi, inventării lumilor imaginare pe care cu toții, copii sau adolescenți, le inventăm pentru a reconstrui realitatea.

Expoziția prezentată la Galeria Yvon Lambert se înfățișează ca un preambul la un proces îndelungat și evolutiv, prima tentativă a materializării sale. Până în prezent, Gabriela Vanga a realizat convorbiri cu persoane apropiate sau necunoscute cărora le-a cerut să-și reactiveze lumile imaginare, să i le descrie, să i le povestească pe cât pot ele mai precis, să i le împărtășească în toată profunzimea lor. Aceste escapade în afara realității deschid un câmp de posibilități infinite pe care Gabriela Vanga încearcă să le descifreze prin acumulare. Interesul procesului rezidă mai degrabă în juxtapunerea acestor istorii personale decât în reapproprierea literală a uneia sau alteia dintre ele. Artista nu reutilizează în mod direct aceste conversații, ci caută mai curînd să constituie pentru ea însăși un corpus imaginar, a cărui singură proprietară va rămîne ea. Povestirea fiecăruia rămîne astfel unică, orală, neînregistrată, nescrisă, brută și brutală, pentru cine regăsește senzații și imagini de multă vreme îngropate.

Oralitatea și întrebuintarea exclusivă a cuvintelor deschid în ele însele întreg câmpul de posibilități și deschid deopotrivă calea către o formă de creativitate involuntară a artistului. A povesti propria lume imaginară se izbește într-adevăr de bariera limbajului și de imposibilitatea de a transmite cu exactitate interlocutorului ceea ce resimți. Încă din primele minute ale convorbirii, interpretarea succedă astfel descrierii, iar artista construiește propria sa viziune despre lumea imaginară a celuilalt. Procedul scoate astfel în evidență locul central pe care-l ocupă limbajul la încrucișarea dintre ficțiune și realitate. Imaginația se dovedește inepuizabilă, căci imposibil de transmis în detaliu, iar mediul limbajului nu controlează efectele și imaginile pe care el însuși e în stare să le trezească. O poveste cu zîne face astfel să se nască tot atâtea versiuni cîți cititori. A-și reprezenta imaginarul celuilalt înseamnă a trece prin inventarea unui limbaj sau a unui cod comun extrem de precis. Acesta este tipul de limbaj pe care Poto și Cabengo, două gemene americane, îl inventaseră pentru a se rupe de lume, a nu comunica decât între ele și pentru a evolua într-un spațiu imaginar complet impermeabil celorlalți\*.

Explorarea ținuturilor secrete ale persoanei conferă acestor schimburi o uimitoare intensitate umană, pe care artista o respectă. Atașindu-se explorării imaginarii copilăriei și adolescenței, Gabriela Vanga atinge zonele cele mai profunde ale construcției identitare, iar proiectul său *Keep it unreal*, stabilind o relație directă și deschisă cu celălalt, probează o surprinzătoare generozitate. Dacă demersul Gabrielei Vanga se apropie pe alocuri de întreprinderea psihanalitică, acest ocol nu e voluntar sau, în orice caz, e secundar. Câmpul său de investigație nu este alt eul, cît toate construcțiile mentale ce permit de a scăpa eului, de a fi un altul, cu alții, de a fi în altă parte, de a veni din altă parte. Grație convorbirilor consacrate lumilor imaginare, Gabriela Vanga reușește să stabilească o relație

WHAT IF TOM INVENTED JERRY  
Amiel Grumberg

Gabriela Vanga: *Keep it unreal*, Yvon Lambert Gallery, Project Room, Paris, June 10 – July 19

With her first personal exhibition in France, at the Yvon Lambert Gallery Project Room, the young Romanian artist Gabriela Vanga invites to an abyssal plunge in the world of collective and individual imaginary world. The artist presents the first immersed part of *Keep it unreal*, an iceberg project aiming at the profound exploration of people's secret creativity, at the summing up of imaginary worlds that any of us, children or teenagers, invent in order to reconstruct reality.

The show at Yvon Lambert Gallery is the preview to a long and evolutive process, its first attempt to materialize. Up to now, Gabriela Vanga makes interviews with familiar or unknown people asking them to reactivate their imaginary worlds, to describe them for her, to narrate them as precisely as possible and to share them in depth. This escapades out of reality open a field of infinite possibilities that Gabriela Vanga tries to clear by accumulation. The interest of the process lies rather in the juxtaposition of personal histories than in the literal re-appropriation of one or the other. The artist doesn't recycle directly these conversations, but builds up for her own use an imaginary corpus. Each story thus remains unique, oral, not taped, not rewritten, raw and brutal for those who recall long buried images and sensations.

The spoken character of the stories and the mere use of words open up the whole field of possibilities and also make way for an involuntary form of artistic creativity. Telling the story of one's own imaginary world encounters the barrier of language and the impossibility of feelings exact transmission to the listener. From the very first minutes of the interview, interpretation follows description, and the artist builds her own vision of the other's imaginary world. The method underlines the central place of language at the crossroads between fiction and reality. Imagination proves to be inexhaustible because it is impossible to render into detail and the medium language doesn't control the effects and the images it is capable to give birth to. A fairy tale allows as many versions as readers. To figure the imaginary of the other one has to go through the invention of an extremely precise common language or code. It is this type of language that Poto and Cabengo, two American twin girls, had invented in order to isolate from the world, to communicate only to each other, and to progress in a totally impermeable imaginary space\*.

The exploration of the secret sides of the person give to these interviews a remarkable human intensity that the artist respects. As she explores the imaginary, the childhood and the adolescence, Gabriela Vanga goes as far as identity construction and her project *Keep it unreal*, establishing a direct and sincere relation to the other, shows amazing generosity.

If her approach sometimes resembles to psychoanalysis, the detour is not voluntary or, in any case, of second range. Her field of investigation is not so much the self but all the mental constructions that enable people to escape self, to be someone else, with others, to be somewhere else, coming from another world. Thanks to these interviews about imaginary

directă și intensă cu interlocutorul, care oferă demersului său un uluitor gust de adevăr.

Cele patru piese prezentate la Galeria Yvon Lambert funcționează ca niște stimuli, gata să declanșeze abandonarea spectatorului la această stare de adevăr, suscitând călătoria lui solitară prin propriile sale amintiri, prin propriile sale lumi imaginare. Prin intermediul acestei prezentări, Gabriela Vanga scoate în evidență procesul care-i guvernează demersul și caută să-l activeze în vizitor. Operele funcționează, așadar, ca niște revelatori, declanșatori senzitivi, iar dispunerea lor în spațiu invită la o implicare progresivă a spectatorului în acest proces. În exterior, vizibil din stradă, montajul video *¿Qué te importa que te ame?* interpelează trecătorul fără să-l oblige de la bun început să se implice personal. El constă într-un episod din *Tom și Jerry*, în care Gabriela Vanga a șters soarele, lăsând pisica orfelină de tovarășul său de aventuri și obligînd-o să gesticuleze singură pe ecran, asemeni unui copil jucîndu-se cu un prieten imaginar. Și dacă Tom l-a inventat pe Jerry, și dacă Jerry l-a inventat pe Tom se întreabă spectatorul care se aventurează atunci într-o incertitudine distantă. Trecînd pragul galeriei, vizitatorul ia riscul unei implicări mult mai profunde și mai personale. În fundul unei prime camere, ca printr-o gaură de cheie, defilează textul scurt care precedă somnul și visele lui Alice în Țara Minunilor, texte fără cap și coadă, care accentuează confuzia între realitate și imaginar deja introdusă de absența lui Jerry de lîngă Tom. Mai departe, o altă gaură de cheie incită la a ciuli urechea, intruziune într-un dialog extras din filmul *Bogus*, între tînrul Albert și personajul său imaginar:

– Nu pot trăi aici! Dacă aș trăi aici aș muri.

– N-o să mori, o să stai aici. Apoi, dacă tu mori, ce-o să faci mîine? Ce-o să fac eu? Mi-aș putea pierde slujba! Dacă mori, o să mă întorc și o să aștept ca să mă creeze cineva din nou.

– Înapoi unde?

– Înapoi acolo de unde am venit.

– Unde e asta?

– E acolo unde am fost înainte să mă creezi tu.

– Înainte să-ți fac desenul?

– Sînt și alți oameni acolo?

– Oricine pe care ți-l poți imagina.

Aceste semnale ușoare, dar imediate, constituie uși deschise către o stare secundă, în care amintirea imaginarului nostru de copil ne șterge conștiința realității, a timpului, a spațiului. Acest du-te-vino între real și imaginar, între copilărie și vîrstă adultă reproduce dialogul pe care Gabriela Vanga încearcă să-l trezească în convorbirile sale, dialog ce face să cadă măștile sociale și redă un loc identității profunde a fiecăruia.

*Keep it unreal* marchează o cotitură în parcursul, scurt, dar deja fecund, al Gabrielei Vanga. *Keep it unreal* nu corespunde unei idei unice care s-ar materializa apoi de manieră definitivă, ci constituie un proiect generic în jurul căruia toate piesele recente ale artistei se ramifică. Acest proiect se distinge de lucrările sale anterioare prin abandonarea oricărei referințe contextuale, a oricărei legături cu vreo actualitate. O asemenea orientare introduce un element de risc fără precedent, dar deschide un cîmp de investigație artistică unic. *Keep it unreal* se construiește în durată, într-o formă de atemporalitate foarte îndepărtată de reacțiile oportuniste la cutare sau cutare fapt de actualitate. Sprijinindu-se pe imaginație, garant al unei libertăți individuale inalienabile, proiectul *Keep it unreal* conduce spre o operă intensă și adevărată, care se dezvoltă și evoluează prin privirea celorlalți, asemeni unei relații umane, bogate și imprezvizibile.

Traducere de Ciprian Mihail

worlds, Gabriela Vanga manages to establish a direct and intense relation with the people she speaks to, fact that endows her approach with an incredible taste of truth.

The four pieces presented at Yvon Lambert Gallery function as stimuli, ready to start the viewer's abandon in front of the state of truth, triggering the viewer's own solitary journey in his own imaginary world, in his own memories. With this presentation, Gabriela Vanga underlines the process governing her approach and tries to activate it in the visitor. The works function as revealers, sensitive incentives, and their layout in the exhibition space invites to a progressive implication of the viewer in the process. Outside, visible from the street, the video *¿Qué te importa que te ame?* calls out to the passer-by without compelling him from the beginning to make a personal investment. The video is an episode of *Tom and Jerry* cartoon where Gabriela Vanga wiped out the mouse leaving the cat without his adventure companion, forcing him to gesticulate alone on the screen as if he were a child playing with an imaginary friend. What if Tom invented Jerry, or Jerry invented Tom, the viewer who adventures in a distant uncertainty asks himself. Crossing the entrance of the gallery, the viewer takes the chance of a too profound and personal investment. At the bottom of a first small room, as if through a keyhole, a short text preceding the dream of Alice in Wonderland scrolls. It is a meaningless text that emphasizes the confusion between reality and imaginary already induced by the absence of Jerry by Tom's side. Farther, another keyhole incites to listening with the intrusion in a dialog between little Albert and his imaginary friend from the movie *Bogus*:

– I can't live here! If I live here I die.

– You not die, you just got here. Beside, if you die what you will do tomorrow? What will I do? I could lose my job! If you die I'm back waiting for someone to make me up again.

– Back where?

– Back where I come from.

– Where is that?

– Is where I have before you make me up.

– Before I drew your picture?

– There are other people there?

– Everybody you can imagine.

These easy and immediate signals are open gates to a secondary state where the memory of one's childhood imaginary erases the consciousness of real time and space. The coming and going between real and imaginary, between childhood and adulthood reproduces the dialog that Gabriela Vanga seeks in her interviews, a dialog that drops the social masks and gives its rightful place to everyone's profound identity.

*Keep it unreal* is a turning point in the brief yet fertile carrier of Gabriela Vanga. *Keep it unreal* doesn't correspond to a unique idea that would then be materialized definitively but it is a generic project around which all the recent works of the artists connect. This project differs from her previous work as it abandons any contextual reference, any connection to up to date reality. This orientation introduces an unknown risk but opens a unique artistic investigation field. *Keep it unreal* builds up in duration, in a form of intemporality very far from opportunistic reactions to any news. Supported by imagination, guarantee of inalienable individual freedom, *Keep it unreal* project leads to an intense and true work that develops and evolves in the eyes of the others, like a human relation, rich and unpredictable.

Translated by Izabella Badiu

\* Their names were Grace and Virginia Kennedy for the others but between them they were *Poto* and *Cabengo*. In the 70s, in the US the twin sisters have invented since childhood their own language, understandable only for them. This extremely rare scientific case was the object of an amazing documentary produced by Jean-Pierre Gorin in 1980.

\* Ele se numeau Grace și Virginia Kennedy pentru ceilalți, dar între ele erau *Poto* și *Cabengo*. În Statele Unite, în anii '70, aceste două gemene își inventaseră, încă din copilărie, propria lor limbă, înțeleasă numai de ele. Acest caz științific rarism a făcut obiectul unui documentar extraordinar, realizat de Jean-Pierre Gorin, în 1980.